

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»
Академія громадської безпеки Університету Миколаса Ромеріса, Литва
Бамберзький університет, Німеччина
Сілезький технологічний університет, Польща

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

до Всесвітнього дня соціальної роботи

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
І МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Дніпро, 14 березня 2025 р.)

SOCIAL WORK IN WAR CONDITIONS IN UKRAINE: PROBLEMS AND SOLUTIONS

dedicated to World Social Work Day

PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE
(Dnipro, March 14, 2025)

м. Дніпро – 2025, Україна

Dnipro – 2025, Ukraine

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Міністерство освіти і науки України
 Академія громадської безпеки Університету Миколаса Ромеріса, Литва
 Бамберзький університет, Німеччина
 Сілезький технологічний університет, Польща
 Державний університет Ілії, Грузія
 Інститут економіки та фінансів Опольського університету, Польща

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету:

Хаджинова О. В. — д-р економічних наук, професор, в.о. ректора ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна;

Заступники голови оргкомітету:

Марченко І.Ф. — канд. технічних наук, доцент, декан соціально-гуманітарного факультету ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна;

Роговська О.О. — в.о. зав. кафедри соціології і соціальної роботи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна.

Суровцева І. Ю. — канд. іст. наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна.

Члени оргкомітету:

Николаєва В.І. — д-р наук держ.упр., професор кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна;

- Мальцева О.В.** – д. філос.н., доцент кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна;
- Малярчук Н.Г.** – канд. іст. наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна;
- Ташкінова О.А.** – к.соц.н., кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» м. Дніпро, Україна;
- Жанета Сіманавічене** – керівник лабораторії стійких інновацій, абілітований професор Академії громадської безпеки Університету Миколаса Ромеріса, Литва;
- Людмила Кругленко** – докторант кафедри англійських та американських студій Бамберзького університету, Німеччина;
- Александра Синовец** – доцент кафедри прикладних соціальних наук Сілезького технологічного університету, доктор гуманітарних наук у галузі соціології, Польща.

ISBN 978-966-604-320-0

Розглянуто та схвалено кафедрою соціології та соціальної роботи

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

(протокол № 16 від «18» березня 2025 року)

Розглянуто та схвалено Вченою радою ДВНЗ «ПДТУ»

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

(протокол № 9 від «27» березня 2025 року)

Соціальна робота в умовах війни в Україні: проблеми та шляхи вирішення [Електронне видання] : матеріали I Міжнародної наук.-практ. конф. (Дніпро, 14 березня 2025 р.). Дніпро : ДВНЗ «ПДТУ», 2025. 415 с.

Матеріали конференції будуть актуальними для здобувачів вищої освіти, молодих учених, науковців, викладачів, фахівців із соціальної роботи.

Матеріали представлені в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, достовірність фактів та статистичних даних, відповідність вимогам чинного правопису несуть автори.

© Колектив авторів, 2025

© ДВНЗ «ПДТУ», Дніпро 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З УРАЗЛИВИМИ ГРУПАМИ НАСЕЛЕННЯ

<i>Балухтіна О. М., Прокоп'єв А. К.</i>	ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВИХ АСПЕКТІВ МЕХАНІЗМІВ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВІЙНИ	15
<i>Верескун М. В., Поклонова К. С.</i>	СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБАМИ ПОХИЛОГО ВІКУ З ПОЗИЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	18
<i>Дуля А. В., Нємцова А. С.</i>	СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ ІЗ ДІТЬМИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	22
<i>Ігнатенко К. В.</i>	ФОТОВОЙС ЯК ПАРТИСИПАТИВНИЙ МЕТОД В РОБОТІ З УКРАЇНСЬКИМИ БІЖЕНЦЯМИ	25
<i>Клочко О. О., Галєру Є. А.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ	28
<i>Клочко О. О., Дрозденко Ю. О.</i>	ШЛЯХИ ЕКОНОМІЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ У ПРИЙОМНІЙ СІМ'Ї	30
<i>Козаков К. М.</i>	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З НЕПОВНОЛІТНИМИ УВ'ЯЗНЕНИМИ В УМОВАХ СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРІВ В УКРАЇНІ	32
<i>Комаров А. О.</i>	БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ПІДТРИМКИ УРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ	36
<i>Кравчено О. О., Дзиговський А.</i>	ВИМОГИ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ ДО ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ЩОДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	38
<i>Кунгурцева О. А.</i>	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ САМОТНІХ ЛЮДЕЙ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	42
<i>Мальцева О. В., Авельцова В. А.</i>	ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	44
<i>Мальцева О. В., Бочарова Л. А.</i>	ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	47
<i>Мальцева О. В., Танцерєва Н. С.,</i>	ВПЛИВ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА МАСШТАБИ ТА ФОРМИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ	52
<i>Малярчук Н. Г.</i>	ДІЯЛЬНІСТЬ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЕЛЕОС- УКРАЇНА» З НАДАННЯ ДОПОМОГИ ЖІНКАМ ТА МАТЕРЯМ З ДІТЬМИ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВІЙНИ В УКРАЇНІ	57
<i>Марченко І. Ф., Румянцева М. П.</i>	ДІТИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	61

Дуля А. В.

*доктор філософії за спеціальністю 231 Соціальна робота,
старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи*

Нємцова А. С.

*магістр спеціальності 231 Соціальна робота
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

СУТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ ІЗ ДІТЬМИ, ЯКІ ОПИНІЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

У сучасних умовах соціально-економічної нестабільності, воєнного стану та зростання кількості осіб, сімей, які мають ризик потрапляння в складні життєві обставини (СЖО), питання ефективного надання соціального супроводу сім'ям у СЖО набуває особливої значущості. Соціальний супровід є невід'ємною складовою соціальної роботи, що спрямована на підтримку сімей із дітьми, які опинилися у СЖО. Завдяки його гнучкості, індивідуальному та адресному підходам у наданні, він відіграє ключову роль у допомозі сім'ям, які опинилися в кризових ситуаціях.

Відповідно до Державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальна послуга соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО – це комплекс заходів, що передбачає оцінку потреб, визначення шляхів вирішення основних проблем, регулярні зустрічі чи відвідування отримувача послуги з метою моніторингу виконання поставлених завдань, сприяння у отриманні інших послуг, допомогу в усвідомленні значення дій та/або розвиток вміння керувати ними, навчання та розвиток навичок, спрямованих на подолання чи мінімізацію складних життєвих обставин [5].

Науковці В. Галайдюк, О. Кошук, І. Пєша, І. Сопівник зазначають, що метою реалізації соціального супроводу є створення умов для виходу сім'ї або особи зі СЖО, наслідки яких вона не в змозі подолати самотійно, мінімізація наслідків СЖО, формування здатності самотійно долати СЖО, збереження та підвищення соціального статусу [4].

Згідно Класифікатора соціальних послуг послуга соціального супроводу сімей/осіб, які перебувають у СЖО, спрямована на виконання таких завдань:

- вирішення складної життєвої ситуації отримувача соціальної послуги;
- допомога клієнту в усвідомленні значення дій та/або розвиток вміння керувати ними;
- навчання та розвиток соціальних навичок, навичок виховання та догляду за дітьми, управління домогосподарством;
- консультування, психологічна підтримка [6].

Г. Ломакін зазначає, що реалізація соціального супроводу передбачає здійснення послідовних етапів, а саме: діагностика проблеми та планування соціального супроводу (підготовчий етап); надання соціальної допомоги або підтримки (етап реалізації та здійснення необхідних заходів) та завершальний

етап – оцінка отриманих результатів. Автор стверджує, що соціальний супровід базується на індивідуальному підході до кожного, оцінці потреб одержувачів послуг і спільному визначенні шляхів подолання або пом'якшення проблем [3]. О. Безпалько та І. Зверєва до основних форм та методів роботи на яких базується соціальний супровід відносять: індивідуальну роботу, соціальне навчання, соціально-психолого-педагогічну та юридичну підтримку, консультування [2]. Вважаємо, що значну роль у соціальному супроводі сімей, які перебувають у СЖО відіграє кейс-менеджмент.

Т. Спіріна, А. Бодня стверджують, що кейс-менеджмент забезпечує доступ сімей у СЖО до ресурсів відповідно до його індивідуальних потреб для захисту прав та особистих інтересів, покращення якості життєдіяльності [7]. Погоджуємось з науковцями, що ключовим завданням кейс-менеджменту є розвиток особистісного потенціалу та підвищення спроможності отримувача соціальних послуг вирішувати самостійно проблемні питання.

Досліджуючи питання особливостей надання соціальних послуг вразливим групам населення А. Дуля, В. Лютий визначили, що соціальні послуги сім'ям, з дітьми які опинились в СЖО повинні бути спрямовані на допомогу у подоланні окремих проблем або СЖО (соціальний супровід, консультування, інформування, представництво інтересів, надання натуральної допомоги, тимчасового відпочинку) та на їхню реінтеграцію в суспільство (спеціалізовані послуги соціальної інтеграції та реінтеграції) [1].

Відповідно до аналізу національного законодавства [5, 6] та наукових джерел [1, 2, 3, 7], можемо визначити основні напрями соціального супровідну сімей з дітьми, які перебувають у СЖО, а саме:

- психологічна підтримка – передбачає вирішення проблем психологічного характеру у батьків і дітей, роботу з травматичним досвідом, гармонізацію психоемоційного стану всіх членів сім'ї, профілактику емоційного вигорання у батьків, роботу з залежностями, розвитком резильєнтності сімей (їхньої здатності адаптуватися до кризових ситуацій);
- матеріальна підтримка – сприяння в отриманні соціальних виплат та грошової допомоги;
- підтримка щодо працевлаштування – допомога у працевлаштуванні, сприяння в навчанні, перекваліфікації, підвищенні кваліфікації безробітних членів родини;
- гуманітарна допомога – забезпечення одягом, взуттям, продуктами харчування, сприяння в покращенні побутових умов;
- юридична підтримка – консультації щодо захисту прав сімей у СЖО, формування правової обізнаності батьків, допомога в оформленні документів або правового статусу, представництво інтересів;
- медико-соціальна підтримка – сприяння в отриманні медичної допомоги, посередництво між сім'єю і медичною, реабілітаційною установою;
- соціально-педагогічна підтримка – розвиток соціальних навичок у батьків і дітей, підвищення батьківської компетентності, формування навичок

ефективного виховання та фінансової грамотності, організації дозвілєвої діяльності для всієї сім'ї.

Таким чином, ефективний соціальний супровід є комплексним процесом, який включає психологічну, матеріальну, юридичну, соціально-педагогічну підтримку, гуманітарну допомогу та допомогу працевлаштування з метою вирішення складних життєвих обставин.

Оскільки надмірна залежність від соціальної підтримки може формувати у сімей у СЖО пасивність на шляху до подолання труднощів. Тому, у роботі з такими сім'ями важливо не лише надавати допомогу, а й сприяти розвитку самодостатності сімей, а також до соціального супроводу додавати програми, спрямовані на формування життєстійкості, активної позиції та соціальної інтеграції сімей у громаду.

Отже, ефективний соціальний супровід сімей з дітьми, які опинились у СЖО повинен базуватись на якісній оцінці потреб сім'ї, комплексному та індивідуальному підходах у забезпеченні потреб, міждисциплінарній взаємодії державних та недержавних організацій та включати систему моніторингу ефективності надання соціальної послуги й оцінку її впливу на благополуччя сім'ї.

Література

1. Дуля А., Лютий В. Класифікація різних груп отримувачів соціальних послуг за ознаками соціальної дезадаптації, виключеності та вразливості. *Ввічливість. Humanitas.* 2024. №5. С. 11–18. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.5.2>
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / за аг. ред. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
3. Ломакін Г. Система соціально-психологічного супроводу людей, що зазнали наслідків травм війни. *Психосоматична медицина та загальна практика.* URL: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/508> (дата звернення: 06.03.2025).
4. Пеша І. В., Сопівник І. В., Галайдюк В. В., Кошук О. Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю : навч. посіб. Київ : Компрінт, 2023. 449 с.
5. Про затвердження Державного стандарту соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах : Наказ М-ва соц. політики України від 31.03.2016 № 318 : станом на 1 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-16#Text> (дата звернення: 01.03.2025).
6. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг : Наказ М-ва соц. політики України від 23.06.2020 № 429 : станом на 29 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text> (дата звернення: 07.03.2025).
7. Спіріна Т., Бодня А. Кейс-менеджмент у роботі з вразливими групами населення. *Ввічливість. Humanitas.* 2023. 2. С. 145–150. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.21>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ**

**Збірник матеріалів
I Міжнародної науково-практичної конференції**

**Матеріали друкуються в авторській редакції
ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ**